

*Informācija plašsaziņas līdzekļiem
Rīgā, 2017.gada 31.maijā*

Veselības ekonomikas asociācija: Latvijas vīriešu veselības rādītāji ir vieni no sliktākajiem Eiropā. Īpaša uzmanība jāpievērš vīriešu onkoloģijai

Lai veicinātu valsts attīstību un konkurētspēju, Latvijai ir steidzami jāuzlabo vīriešu veselības rādītāji un jāsamazina vīriešu mirstība, kas mūsu valstī ir ievērojami augstāka nekā sievietēm.

„Motivācija parūpēties par sevi, savu veselību Latvijas vīriešiem joprojām ir ļoti zema, īpaši vidējai un vecākajai paaudzei. Vīrieši neiet pie ārsta, izvairās laicīgi risināt veselības problēmas un sekas tam ir bēdīgas. Vīrieši Latvijā dzīvo desmit gadus mazāk nekā Rietumeiropas valstīs, vairāk nekā 100 tūkstošiem sieviešu Latvijā nav dzīvesbiedra, daudziem bērniem nav tēva, bet valsts zaudē darbaspēku un potenciālos ienākumus,” jaunākajā Latvijas Veselības ekonomikas asociācijas izdevumā *Veselības Ekonomists*, kas šoreiz veltīts vīriešu veselības tematikai, īpaši akcentējot onkoloģiskās saslimšanas, saka asoc. prof. Vilnis Lietuvietis, Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas Uroloģijas klīnikas vadītājs.

Mūžs par 10 gadiem īsāks nekā Eiropā

Kaut gan vīriešu īpatsvars Latvijā piedzimstot ir lielāks — no kopējā jaundzimušo skaita 52,1%, bet sieviešu ir 47,9%, dzīves gaitā šī proporcija krasi mainās un vīriešu īpatsvars kopumā sabiedrībā sarūk līdz 45,9%, bet sievietēm — pieaug līdz 54,1%, liecina Centrālās Statistikas pārvaldes dati.

Satraucoši, ka jaundzimušo vidējais paredzamais mūža ilgums Latvijas vīriešiem ir ievērojami zemāks par ES vidējo rādītāju (Latvijā — 72,9, ES — 77,8), kamēr sievietēm tas ir par septiņiem gadiem garāks (Latvijā — 80,1, ES — 83,3). Arī jaundzimušajiem paredzamais veselīgas dzīves gadu skaits vīriešiem ir ievērojami mazāks, salīdzinot ar paredzamo mūža ilgumu. Tas nozīmē, ka cilvēks lielu mūža daļu nodzīvo ar slimībām un/vai invaliditāti (vīriešiem Latvijā — 51,7, ES — 61,1; sievietēm Latvijā — 54,2, ES — 61.7).

Analizējot Latvijas vīriešu mirstības cēloņus, pirmo vietu ar vairāk nekā 50% gadījumu jau daudzus gadus stabili ieņem sirds un asinsvadu slimības, taču šajā jomā pēdējos gados vērojami uzlabojumi — mazinās gan saslimstība, gan mirstība.

No vēža mirst arvien biežāk

Sliktāka situācija ir ar otru izplatītāko mirstības iemeslu — ļaundabīgajiem audzējiem, no kuriem mirstībai ir tendence pieaugt. Turklāt vīriešu mirstība ar vēzi kopumā ir augstāka nekā sievietēm. Katram trešajam vīrietim, kurš Latvijā saskaras ar kādu onkoloģisku saslimšanu, tiek atklāta uroģenitāla onkoloģiskā slimība — tie ir priekšdziedzera, nieru, urīnpūšļa, sēklinieku vai dzimumlocekļa audzēji.

„Tas skaidri apliecina, ka vīriešu onkoloģijai valsts politikas līmenī ir jāpievērš īpaša uzmanība, gan sakārtojot un pilnveidojot aprūpes sistēmu, gan atvēlot papildu finasējumu mūsdienīgām ārstniecības metodēm, diagnostikai un medikamentiem. Šāda īpaša pieeja vīriešu onkoloģiskajām saslimšanām ļaus uzlabot ārstēšanas efektivitāti un panākt vīriešu mirstības samazinājumu gan darbaspējīgā vecumā, gan pensijas gados,” saka V.Lietuvietis.

Prostatas vēzis līderos

No ļaundabīgajiem audzējiem, kas Latvijā visvairāk apdraud vīriešus, pirmajā vietā pēdējos gados ierindojas prostatas vēzis. Tas ik gadu tiek atklāts vairāk nekā 1000 pacientiem.

Tendences liecina, ka prostatas vēzis arvien biežāk skar gados jaunus vīriešus, tai skaitā 33% vīriešu darbaspējīgā vecumā līdz 65 gadiem. Pēdējos gados sabiedrības izglītošanas kampaņas nesušas augļus un pieaug laicīgi noteikto diagnožu skaits, taču vienlaikus aug arī nāves gadījumu skaits. Tā kā prostatas vēzim sākuma stadijā bieži nemēdz būt simptomu, tas attīstās ļoti lēni, un 2/3 konstatēto prostatas vēžu gadījumi tiek atklāti jau ielaistās stadijās. Būtiski, ka vīriešu dzīves vidējais ilgums pasaulē un arī Latvijā pamazām pieaug, līdz ar to paredzams, ka arī Latvijā atklāto prostatas vēža gadījumu skaits nākotnē palielināsies, stāsta V.Lietuvietis.

Prostatas vēzis Latvijā skaitļos

- No 1990. līdz 2014. gadam diagnosticēti 16 229 jauni prostatas vēža gadījumi.
- No 1994. gada līdz 2005. gadam vērojams krass jaunu prostatas vēža gadījumu skaita pieaugums — tas pieauga gandrīz 3,5 reizes.
- Kopš 2005. gada jaunu prostatas vēža gadījumu skaits pieaug lēnāk, vidēji diagnosticēti 1070 jauni gadījumi gadā.
- Pēdējos gados pasaulē palielinās saslimstība ar prostatas vēzi vīriešiem, kas jaunāki par 55 gadiem.
- ASV no 1986. līdz 2008. gadam tā palielinājusies 5,7 reizes jeb no 5,6 līdz 32 gadījumiem uz 100 000 iedz. (Siegel R, Naishadham D, Jemal A. Cancer statistics, 2012. CA: a cancer journal for clinicians. 2012;62:10—29).
- Pacientu vidējais vecums diagnozes uzstādīšanas brīdī — 70,0 gadi.

Avots: Juris Plonis, PROSTATAS VĒŽA EPIDEMIOLOĢISKO PAMATRĀDĪTĀJU UN ĢENĒTISKO PAZĪMJU ANALĪZE LATVIJĀ. Promocijas darbs

Jaunākajā izdevumā *Veselības Ekonomists* lasiet arī sarunu ar Ivetu Kudabu, onkoloģi ķīmijterapieti par to, kā pēdējā desmitgadē mainījusies metastātiskā vēža „seja”, kādi ir sasniegumi šajā jomā un nākotnes prognozes. ”Jaunākie medicīnas sasniegumi pēdējā desmitgadē metastātiskus ļaundabīgus audzējus pasaulē ierindojuši pie hroniskām un ārstējamām slimībām ar dzīvildzi ne vairs mēnešu, bet vairāku gadu garumā, un pacienti dzīvot trīs, piecus un pat vairāk gadus, par ko agrāk varēja tikai sapņot,” uzsver I.Kudaba.

Veselības Ekonomists analizē arī Veselības ministrijas izstrādāto onkoloģijas nozares uzlabošanas plānu 2017.—2020.gadam, kurā iezīmējas vairāki būtiski trūkumi un pretrunas — gan prioritāro vēža diagnožu noteikšanā, gan finansējuma sadalē vēža ārstēšanai. Tas rada bažas, vai solītās pārmaiņas onkoloģijas jomā tuvāko gadu laikā tiešām izdosies sasniegt.

Savukārt par nepilnībām zaļā koridora ieviešanā onkoloģiskajiem pacientiem un to, kā panākt labāku uroloģisko audzēju ārstēšanu – saruna ar Latvijas Urologu asociācijas prezidentu Pēteri Vaganovu un Latvijas Onkologu asociācijas vadītāju Jāni Eglīti.

Vairāk informācijas - www.lvea.lv

Uzziņai

LVEA elektronisko izdevumu Veselības Ekonomists izdod kopš 2014.gada. Tajā kopā ar nozares ekspertiem tiek meklētas atbildes uz jautājumiem par to, kā panākt, lai veselības aprūpes budžets tiktu plānots un tērēts ekonomiski pamatotāk, gudrāk un lietderīgāk. Izdevums informē arī par jaunākajiem atzinumiem un pētījumiem veselības ekonomikas jomā.

LVEA mērķis ir veicināt veselības ekonomikas zinātnes un metožu pielietojumu praksē, lai sekmētu sabiedrības un veselības resursu pamatotu, taisnīgu un efektīvu izmantošanu un attīstītu uz pierādījumiem balstītas veselības aprūpes sistēmas darbību.

Kontakti:

Dace Plato, Baltic Communication Partners

+ 371 26101986

dace.plato@bcp.lv